

ASUMISTERVEYS

Asumisterveysliitto AsTe ry:n tiedotuslehti 1/2012

**Riskirakenteita ei tunnisteta
Vertaistuki on koetun jakamista**

SISÄLTÖ

- 3 Kosteus- ja hometalkoot
- 4 Riskirakenteita ei vieläään tunnisteta
- 6 Vertaistuki on kuuntelemista ja koetun jakamista
- 8 Viranomaisen ja asiakkaan mielipiteet eivät aina kohtaa
- 11 Asumisterveysselletta kiertää kesällä 2012
- Teemalomat 2012
- 12 Vertaistukiryhmä Palvelukortti

ASUMISTERVEYS

ASUMISTERVEYSLIITON
TIEDOTUSLEHTI 1/2012

ISSN 1796-640X (painettu)
ISSN 1796-6418 (verkkolehti)

Kannen kuva: Hannele Rämö

Lehti on luettavissa myös osoitteessa
www.asumisterveysliitto.fi

Opastusta ja neuvoa sinne missä ihmiset ovat

ASUMISTERVEYTEEN liittyvissä asioissa on monella saralla haastetta ja kehittämistä. Maahan on perustettu alueellisia yksiköitä, joissa viranhaltijoiden on mahdollista erikoistua. Aluehallintoviraston (AVI) ylitarkastaja Vesa Pekkola kertoo asumisterveyden olevan osa-alue, johon viranhaltijoiden tulee selkeästi erikoistua. Silloin, kun asiakkaan ja viranomaisen käsitykset poikkeavat toisistaan, saattaa apua olla saatavissa Aluehallintovirastosta eli AVI:sta. Asiasta enemmän sivuilla 8–10.

OLIN viime syksynä Tampereen Rane-päivässä kertomassa asumisterveyteen liittyvistä asioista. Tuolloin syntyi idea asumisterveyssellettoista eri paikkakunnille. Pirjon ja Tertun kanssa ideoimme, että Aste ry tuo neuvoa ja opastusta tarjoavan asumisterveysselletan ruohonjuuritasolle – ihmisten pariin toreille. Teltta ja siihen liittyvät tukimateriaalit on talven aikana suunniteltu ja koottu. Asumisterveyssellettakiertue toteutetaan mahdollisuuksien mukaan monien yhteistyökumppaneiden kera. Kiertue käynnistyy Mahdollisuuksien torilta Espoosta 12.5.

KOSTEUS- JA HOME-OHJELMA on edennyt. Ohjelman koordinaatiovastuu on ympäristöministeriöllä ja sitä on toteutettu yhteistyössä eri ministeriöiden, kuntien sekä keskeisten kiinteistönomistajatahojen sekä rakennusalan toimijoiden kanssa. Osana toimenpideohjelmaa on laadittu valtioneuvoston periaatepäätös, jossa on linjattu keskeiset toimenpiteet kosteus- ja homeongelmien vähentämiseksi. Päätöksen yhteydessä on ollut tarkoitus laatia keskipitkän aikavälin suunnitelma valtion omien kiinteistöjen korjaustoiminnalle ja periaatteet valtion tuen kohdentamiselle muiden tahojen omistamien rakennusten kosteus- ja homeongelmien korjaamiseksi.

Käytännössä on käynyt niin, että nämä muut tahot ovat jääneet vaille minkäänlaista tukitoimien kehittämistä. Tosiasiassa on käynyt päinvastoin, mm. ARA:n terveyshaitta-avustusta on niukennettu entisestään.

ASUMISTERVEYSHAITOISTA kärsivät odottavat, että joku puutuisi markkinoilla olevaan kirjajaan joukkoon toimijoita, jotka esiintyvät asiantuntijoina tarjoten erilaisia palveluja ja menetelmiä homeongelman ja terveyshaittojen poistamiseksi. Usein nämä toimenpiteet ovat tehoittomia ja voivat jopa vaarantaa lisää ihmisten terveyttä.

Kalle Kirjalainen

Hannele Rämö

Toiminnanjohtaja
Asumisterveysliitto AsTe ry

JULKAISIJA
Asumisterveysliitto AsTe ry
Kaivokatu 5–7, 18100 Heinola
Puh. (03) 877 540
Fax (03) 877 5450
info@asumisterveysliitto.fi

PÄÄTOIMITTAJA
Hannele Rämö
hannele.ramo@asumisterveysliitto.fi

TOIMITUS
Leena Johansson

SIVUNVALMISTUS
Päivi Kaikkonen
K-Systems Contacts Oy, Heinola

Paperi
Cocoon Offset, joka on valmistettu
100 % kierrätyskuidusta.

Paino Ecapaino Oy, Lahti 2012

Raha-automaattiyhdistys tukee
Asumisterveysliiton toimintaa.

KOSTEUS- JA **HOME** TALKOOT

Kosteus- ja hometalkoiden hankkeet etenevät riipeästi

Valtakunnallisten Kosteus- ja hometalkoiden ohjelmaan sisältyy useita eri hankkeita, joilla pyritään löytämään suoraan käytäntöön vieviä ratkaisuja ja toimintamalleja.

Eräs talkoohankkeista on omakotitalojen kuntoarviointikäytännön selvittäminen.

Suomessa on yli miljoona omakotitaloa. Näistä lähes kaikki ovat vailla ammattimaista kiinteistönpitoa, minkä seurauksena talojen kunto rapistuu ennen aikojaan ja käyttökulut sekä korjausvelka kasvavat yhä suuremmiksi.

VTT:n laskelmien mukaan ylläpito-kustannuksissa säästetään jopa 30 prosenttia silloin, kiinteistönpitoa tehdään ennakoivasti ja suunnitellusti.

Uusien omakotitalojen omistajille lisähaastetta kunnossapitoon aiheuttavat yhä teknisemmät ratkaisut rakennuksissa.

Kiinteistöneuvos **Markku Salminen** johtamassa hankkeessa selvitetään yhteistyössä eri tahojen kanssa, millä keinoin omakotitalojen säännöllistä kuntoarviointia ja kunnossapitoa voidaan edistää ja siten ennaltaehkäistä rakennusten ennenaikaista rapistumista ja

siitä syntyviä ongelmia.

Työryhmän esityksen on määrä valmistua toukokuussa 2012.

Asuntokaupan turvan hanke laajenee

Viime vuonna käynnistynyt asuntokaupan turvan parantamiseen tähtäävä talkoohanke laajenee ja mukaan pyritään saamaan kiinteistönvälitys-, rahoitus- sekä vakuutusala.

Työn ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin lainsäädännön sekä kuntotarkastusten kehittämistarpeita.

Hankkeen tavoitteena on parantaa sekä myyjän että ostajan asemaa kiinteistö- ja asuntokaupoissa. Tavoitteena on edistää kuluttajien mahdollisuutta arvioida myynnissä olevaan asuntoon, kiinteistöön tai talopakettiin liittyviä kosteusvaurio- riskejä, varautua niihin ja löytää keinoja

turvata kauppa mahdollisten piilevien virheiden varalta.

Hankkeen lainopillisesta selvitystyöstä vastaa asianajaja, oikeustieteen tohtori **Tiina Koskinen-Tammi** ja kuntotarkastuksiin liittyvästä osasta rakennusinsinööri **Antero Pentikäinen**.

Suomessa on käynnissä jatkuvasti satoja kalliita ja ikäviä oikeusriitoja, joiden taustalla on rakennuksen kosteus- ja homevaurio, joten asuntokaupan turvan parantamishankkeella on erityinen painoarvo Kosteus- ja hometalkoissa.

Homekoiratoimintaa selkeytetään ohjeilla

Suomessa toimii noin kymmenkunta homekoirayrittäjää ja kiinnostus palvelua kohtaan on kasvussa. Homekoira on hyödyllinen kumppani kosteus- ja homevaurioiden kartoituksessa ylivoimaisen hajuistinsa vuoksi.

Monessa kohteessa koirien antamat ilmaisut vaurioista ja niiden tulkinta ovat kuitenkin aiheuttaneet sekaannusta.

Valtakunnallisissa Kosteus- ja hometalkoissa pian valmistuva hanke selkeyttää homekoirapalvelun sisältöä ja yhdenmukaistaa koiraohjaajien työtä.

Tuloksena on syntymässä tilaajille ja homekoiraohjaajille suunnatut ohjeet, sekä vaurioiden kartoituspalvelun dokumentointia yhtenäistävä alkukartoitus/homekoirankäyttölomake.

Lisäksi talkoissa tapahtuu paljon muidenkin asioiden parissa. Lisätietoja löytyy talkoiden kotisivuilta osoitteesta www.hometalkoot.fi. □

Jari Suominen

Koiralla on ihmistä monin kerroin vahvempi hajuisti, johon liittyy myös erittäin tarkka hajumuisti.

RISKIRAKENTEITA ei vieläkään tunnisteta

Kosteus- ja hometalkoiden riskidiasarja opettaa ajattelemaan rakenteita rakennusfysiikan kannalta.

Valtakunnallisten Kosteus- ja hometalkoiden hankevetäjiin kuuluva insinööri, AMK **Pertti Heikkinen** vastaa talkoissa riskirakenteiden kartoituksesta ja niiden oikeoppiseen korjaamiseen opastavasta diasarjasta.

Diasarja on tarkoitettu lähinnä kuntotutkijoiden koulutusmateriaaliksi.

Jatkohankkeena on luvassa diasarja muun muassa valesokkelin oikeoppisesta korjaamisesta, mikä Heikkisen mukaan tulee olemaan vaativa työ.

Se, että riskirakenteita ei tunnisteta tarpeeksi, juontaa rakennusalan koulutuksen ja suunnittelun puutteisiin.

– 1960-luvulta aina 90-luvun puoli-
väliin saakka opetuksessa on ollut paljon

vääriä yksityiskohtia, joiden mukaan rakenteita on suunniteltu ja valmistettu, ja rakenteet alkavat heti valmistuttuaan kosteusvaurioitua. Tämä ei tarkoita sitä, että kaikki riskirakenteet ovat vaurioituneet, mutta vaurioitumisen riski on olemassa.

Erityisesti rakennusfysiikan osaaminen ei ole Heikkisen mielestä tasolla, millä sen pitäisi nykyrakentamisessa olla.

– Periaatteessa tietynlaista kosteusfysiikkaa voisi olla jo yläasteella, mutta tärkeintä olisi tällä hetkellä uusia ammattipistojen koulutusohjelmat ja lisätä oleellisesti rakennusfysiikan opetusta myös ammattikorkeakouluissa.

Ammattikorkeakoulujen opetusohjelmaan pitäisi lisätä rakennusfysiikkaa niin, että rakennusinsinööri pystyy päättämään, mitkä ovat riskirakenteita ja mitkä eivät.

– Ja suunnitteluinsinööreille pitää opettaa detaljisuunnittelua, jotta he osaa-

FAKTA

Pientalojen riskikohdat

- Maanvaraiset alapohjat ja sokkelirakenteet.
- Pihojen kaadot ja sadevesien johtaminen niin, että ne valuvat rakennuksen perusteisiin.
- Tuulettuvat alapohjat.
- Väliseinien alaosat (ns. roska-valujen päälle asennetut).
- Märkätilat, vesieristysten puutteet.
- Yläpohjan höyrösulun vuodot.
- Ullakkotilan tuuletuksen puutteet.
- Vesikatteen läpiviennit.

Jo vanha kansa sen tiesi

”Emme tee rakennuksen perustusta sellaiselle kohdalle, missä rakennuksen toinen pääty tai sivu tulisi viettävälle kallionkielekkeelle ja muu osa savipohjalle.”

”Tällainen perustus tuottaa usein yllätyksiä. Jos meidän kuitenkin on pakko tehdä perustus tähän, on kallio porrastettava ampumalla sekä nostettava savi-kerrokselle tuleva puoli niin paljon korkeammalle kuin se rakennuksella kuormitettuna painuu.”

”Parhaat maanlaadut perustuksia varten ovat ensiksikin karikko ja karkea soramaa. Tyydyttävää kantavuudeltaan on hiekka-, ruskea sekamaa (moreni) ja savimaa, jos se vain on kuivaa. Kantavuudeltaan ovat märkä, hieno hiekka ja märkä, savensekainen hiekka huonoja sekä hiesu- ja liejumaa erittäin huono.”

”Perustukset kaivetaan aina maanlaadun mukaan ja paikkakunnasta riippuen eri syvyyteen. Perustus on saatava routarajan alapuolelle. Routaraja on Perä-

”Perustukset kaivetaan aina maanlaadun mukaan”

Pohjolassa ja Kainuussa 1.60–2.10 m, Etelä-Suomessa 1.40–1.60 m, riippuen kuitenkin suuresti maanlaadusta ja kosteudesta. Niinpä esim. hiekkamaa rou- taantuu melko syvälle, jos se on vetistä.”

Jokamiehen rakennusopas omakoti- ja talkoorakentajille, Werner Söderström Osakeyhtiö, 1950

vat nähdä rakennuksen kaikki yksityiskohdat rakennusfysikaalisesti.

Vanhat kirvesmiestaidot eivät enää riittäneet

Jotta riskirakenteita ei enää tehtäisi lisää, rakennusalan koulutukseen tulisi Heikkisen mukaan lisätä rakennusfysiikan lisäksi maarakennusta eli geotekniikkaa.

Geotekniikka on rakennusinsinöörityöalaa, joka käsittelee maa- tai kallioperän päälle tai sisälle rakennettuja rakenteita.

– Nykyrakentaminen ei ole parantunut siinä määrin kuin yleisesti luullaan. Esimerkiksi maarakentamisessa eli talojen perustuksissa on paljon puutteita, ja se vaikuttaa suoraan talojen kosteuskäyt- täytymiseen kellarikerrosten ja sokkeli- rakenteiden osalta.

Myös rakennesuunnittelu on ollut Heikkisen mukaan retuperällä siitä lähtien, kun matalatyyppejä maanvaraisia rakennuksia alettiin 60–70-luvuilla tehdä.

– Hirsirakentamisen ja rintamamiestalojen jälkeen tulivat matalatyypiset maanvaraiset, osittain tasakatkoiset rakennukset. Niin sanotuilla vanhoilla kirvesmiestaidoilla ei osattukaan rakentaa rakennusfysikaalisesti oikein.

Uudet talotyypit olivat rakennusfysikaalisesti vaativia rakenteita eikä niiden ”sielunelämää” tunnettu oikein.

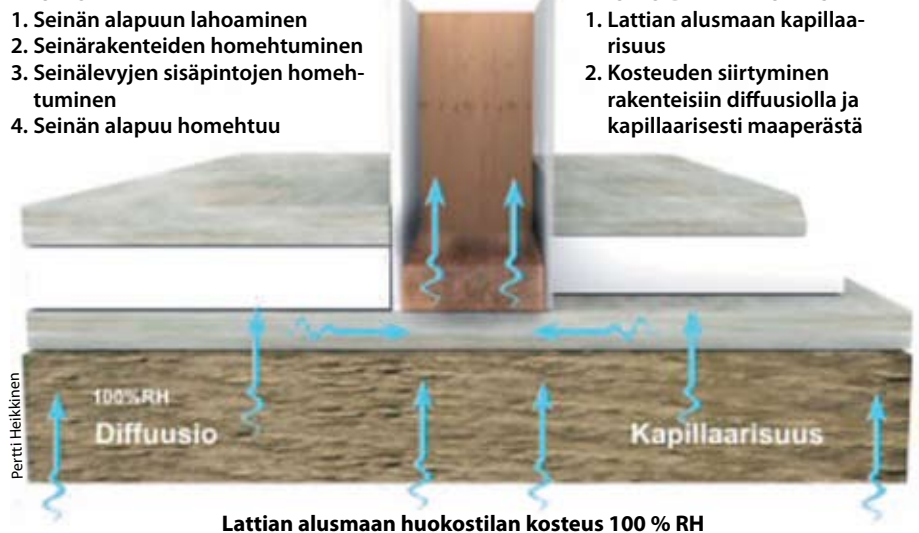
– Rakentajille tuli muovikammo ja puhuttiin paljon ”pullotaloista”. Tämän ajatusmaailman mukaan ei kiinnitetty tarpeeksi huomiota höyrysulkuihin ja niiden tiiveyteen. Puhuttiin rakenteiden

VAURIOT

1. Seinän alapuun lahoaminen
2. Seinärakenteiden homehtuminen
3. Seinälevyjen sisäpintojen homehtuminen
4. Seinän alapuu homehtuu

VAURIOIDEN AIHEUTTAJAT

1. Lattian alusmaan kapillaarisuus
2. Kosteuden siirtyminen rakenteisiin diffuusiolla ja kapillaarisesti maaperästä

”hengittämisestä”, mikä vääristi paljon oikeaoppista rakentamista.

Myöskään talojen salaojitusta ei osattu tehdä oikein, ja kapillaarinen kosteuden nousu on turmellut monta omakotitalon kellarikerrosta.

– Kellarikerrosten sisäpuolinen lämpöeristäminen on aiheuttanut kosteus- ja homevaurioita erittäin paljon omakoti- ja rivitaloissa, Pertti Heikkinen sanoo.

Tee se itse vai asiantuntijan avulla?

Rakenteiden kuntotutkijana toimiva Pertti Heikkinen suosittelee riskirakenteiden korjaamista suunnittelevia olemaan tarkkana myös asiantuntijoiden käytössä.

– Ammattitaitoisia suunnittelijoita ja rakentajia toki löytyy, mutta niiden tunnistaminen on vaikeaa. Rahakaan ei ole aina tae rakennusfysikaalisesta osaa- misesta.

Myös Internetistä löytyviä ohjeita kannattaa Heikkisen mukaan lukea kriittisellä asenteella.

– Toki netistä löytyy hyviäkin ohjeita, mutta miten maallikko voi päätellä, mitkä niistä ovat oikeita ja mitkä eivät? Samasta rakenteesta voi olla ohjeistusta kymmenkunta eri versiota.

Heikkinen toivookin, että helposti kaikkien saatavilla olevaa tietoa voitaisiin valvoa paremmin.

– Kaikki nettiohjeet pitäisi siivota kerralla bittivaruuteen ja aloittaa alusta paremmin valvotussa ympäristössä. □

kuuntelemista ja koetun jakamista

Vertaistuki tarkoittaa samankaltaisessa elämäntilanteessa olevien tai samankaltaisten elämäkokemusten läpikäyneiden ihmisten halua jakaa kokemuksia, tietoa, ajatuksia ja tunteita tasavertaisessa, toisia kunnioittavassa ilmapiiressä.

Näin määrittelee vertaistuen psykologi **Maria Laine**, joka on kohdannut Asumisterveysliiton teemalomilla asumiseen liittyviin vaikeuksiin joutuneita.

Maria Laineen mukaan puhuminen ja kuulluksi tuleminen auttavat arjessa selviytymisessä, mutta yhtä tärkeää on kuunteleminen.

– Aktiivinen kuuntelu on myös keskeinen osa vertaistukea. Kuuntelemalla muita ymmärtää, että omat reaktiot, ajatukset ja tunteet ovat täysin normaaleja tässä tilanteessa, ja ne myös kestää paremmin. Omaan tilanteeseen voi avautua kokonaan uusia näkökulmia.

Omaan tilanteeseen saa myös uutta perspektiiviä, kun vertaiset ovat prosesseissaan eri vaiheessa.

– Näin syntyy kokonaisnäkemys, ja toisilta vastaavan kokeneilta saa ihan

konkreettista apua omassa tilanteessa selviytymisessä, miten tästä eteenpäin.

Kyky ottaa vastaan vertaistukea on yksilöllistä, mutta Maria Laineen mielestä sitä pitäisi aina tarjota kriisin kokeneelle.

– Psykososiaalista tukea ja vertaistukea tulisi aktiivisesti tarjota, eikä odottaa uhrien oma-aloitteista hakeutumista tuen piiriin. Helposti ajatellaan, että on yksityisyyden kunnioittamista odottaa, että jokainen ensin itse pyytää apua. Traumaattisten tapahtumien yhteydessä on kuitenkin perusteltua osoittaa välittämistä ja huolenpitoa tarjoamalla apua aktiivisesti.

Avun olisi myös tultava oikeaan aikaan, jotta uhri voi siitä hyötyä.

– Elämää järkyttävän tapahtuman jälkeen ihminen on yleensä useita vuoro-kausia voimakkaan järkytyksen vallassa. Harvalla on siinä vaiheessa voimia lähteä hakemaan tukea. Kokemusta olisi kuitenkin hyvä päästä käsittelemään silloin, kun sitä luonnostaan käsittelee ja tarve puhua on suuri.

Kaikesta ei tarvitse selviytyä yksin

Maria Laine kannustaa hakeutumaan vertaistuen piiriin, jos sellaista vain on tarjolla, vaikka ihmisellä onkin uskomattomat voimavarat selviytyä tavattoman vaikeistakin tilanteista.

– Sosiaalinen tuki traumaattisen kokemuksen käsittelyssä on ensiarvoisen tärkeää. Hyvä ja laaja sosiaalinen verkosto on traumaattisen kokemuksen kokeneen paras turva. Yksin elävät ja yksinäiset ihmiset, joilla tällaista turvaverkkoa ei ole, ovat selkeä riskiryhmä. Heillä kehittyy tavanomaista useammin pitkäaikaisia häiriöitä seurauksena käsittelemättä jääneistä traumaattisista kokemuksista.

Usein vaikeisiin kokemuksiin liitty

Puhuminen ja kuulluksi tuleminen auttavat arjessa selviytymisessä.

myös häpeä, joka ei ole järjestelmällisesti hallittavissa.

– Vaikka kuinka ajattelee, ettei tapahtunut ollut omaa syytä, häpeä ei siitä huolimatta helpota. Häpeä saattaa vaikuttaa haluun puhua kokemuksesta. Ihminen saattaa sulkeutua omaan kotiinsa ja maailmaansa, välttää kontakteja ja eristäytyä. Tällöin tie masennukseen on lyhyt.

Toisaalta henkilö saattaa olla ihmisten kanssa kuten ennenkin, teeskennellä, että kaikki on hyvin. Hän voi sulkea oman kauhean kokemuksensa sisäänsä ja yrittää kaikin tavoin unohtaa sen.

– Unohtaminen ei kuitenkaan useimmiten ole mahdollista, vaan asia vaivaa jatkuvasti mieltä. Joskus unohtaminen onnistuu, mutta silloin asia tulee usein esiin esimerkiksi käsittämättöminä tunteina ja psyykkisinä häiriöinä, Maria Laine kuvaa.

Hän muistuttaa, että häpeäkin vähenee puhumalla. Kohtaamalla vaikea kokemus, käymällä se läpi ja puhumalla se vähitellen helpottuu.

– Pahoista ongelmista selviää paremmin ja nopeammin, kun on joku, jonka kanssa jakaa taakkaa. Puhuminen, puhuminen ja puhuminen on tärkeää!

Lähipiiri voi kuormittaa

Traumaattista kokemusta seuraavien viikkojen ja kuukausien aikana sosiaalisten kontaktien tarve on valtava.

Monet kertovatkin, että he kokivat ystävien ja sukulaisten väsyneen heihin ja siihen, että he jatkuvasti puhuvat kokemuksestaan.

– Siksi tarvitaan monia ihmisiä, joita voi tasapuolisesti kuormittaa, psykologi Maria Laine korostaa.

Tärkeää on riittävän kattavasti ja nopeasti yhdessä käsitellä järkyttänyt tapahtuma, jotta tapahtuman aiheuttamat tunteet eivät lähtisi vellomaan hallitsemattomina mielessä.

– Ihmiset vahvistavat toinen toistensa

Piipjo Helme-Hoffren

pelkoja ja vihaa, jolloin ne helposti saavat täysin hallitsemattomat mittasuhteet. On huomattava, että me reagoimme paitsi siihen, mitä on todella tapahtunut, myös mielikuvaan siitä, mitä olisi voinut tapahtua.

Mielikuviin reagoiminen tapahtuu usein automaattisesti, tiedostamatta ja tästä seuraa ylimääräistä pelkoa ja ahdistusta.

– Keskustelemalla näihinkin voi saada helpotusta.

Maria Laine sanoo, että mitään asian käsittelyä tai sopeutumista ei tapahdu niin kauan kuin tapahtuma kielletään tai kokemus torjutaan mielestä.

– Tapahtunut täytyy hyväksyä tapahtuneeksi, todeksi. Tapahtunut on peruuttamaton, eikä sitä voi muuttaa tapahtumattomaksi. □

FAKTA

Miten vertaistuki auttaa?

- Sen avulla pystyy paremmin kohtamaan ja ymmärtämään omia ja perheenjäsenten ajatuksia ja tunteita.
- Se auttaa hyväksymään ajatukset ja tunteet ilman, että uskoo olevansa tulossa hulluksi.
- Siitä saa tukea ja vahvistusta muilta vertaisilta. Yhteenkuuluvuuden tunne lisääntyy, taakka pienenee. ”En olekaan tässä yksin.”
- Joihinkin ongelmiin löytyvät ratkaisut. Asioista saa kokonaiskäsityksen.
- Kokee turvalliseksi puhua tunteista, tunteita ei tarvitse piilotella. Tunteiden tuulettaminen on tärkeää.
- Sillä on myönteinen vaikutus asian käsittelyyn yksilötasolla ja myös ilmapiiriin kotona.
- Eristyneisyys ja yksinäisyys vähenevät, alkoholin käyttö vähenee.
- Vertaistuella voi olla terapeuttinen vaikutus, mutta vertaistuki ja ammattiapu ovat eri asioita. Vertaistuki ei siis korvaa ammattilaisen tarjoamaa apua tai terapiaa.

Viranomaisen ja asiakkaan MIELIPITEET EIVÄT AINA KOHTAA

Aluehallintoviraston ylitarkastaja Vesa Pekkolan mukaan kysymällä ja keskustelemalla vältettäisiin suurin osa asumisterveysasioiden erimielisyyksistä.

Terveydensuojeluun liittyvät asumisterveysasiat on Etelä-Suomen aluehallintovirastossa keskitetty ylitarkastaja **Vesa Pekkolalle**. Hänen tehtäviinsä kuuluvat muun muassa kuntien viranomaisten ohjaus ja valvonta.

– Asumisterveyteen liittyvissä asioissa on vielä paljon tekemistä ja kehittämistä. Sektori on vaativa, koska siihen liittyy monia eri osa-alueita, kuten terveydellisiä näkökulmia, rakennustekniikkaa ja juridiikkaa, Pekkola sanoo.

Hyvänä suuntauksena ylitarkastaja Pekkola pitää sitä, että ympäristöterveydenhuoltoon on perustettu alueellisia yksiköitä, joissa viranhaltijoiden erikoistuminen on mahdollista.

– Nykyisin viranhaltijoiden ei tarvitse enää tietää kaikesta kaikkea, vaan he voivat perehtyä paremmin tiettyihin asiakokonaisuuksiin. Asumisterveys on mielestäni yksi osa-alue, johon viranhaltijoiden pitää selkeästi erikoistua.

Huonona asiana Pekkola pitää jatkuvaa tehostamistarvetta, jossa yksit-

Kirsi Heintu

FAKTA

Aluehallintovirasto (AVI)

- Manner-Suomessa on kaikkiaan kuusi aluehallintovirastoa, Ahvenanmaalla toimii Ahvenanmaan valtionvirasto.
- Ne hoitavat aiempien lääninhallitusten, ympäristölupavirastojen, alueellisten ympäristökeskusten ja työsuojelupiirin lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä.
- Aluehallintovirastot edistävät perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä.

Ylitarkastaja Vesa Pekkola sanoo, että viranomaisen on katsottava käsiteltävänä olevaa asiaa tasapuolisesti kaikkien näkökulmasta. – Siksi kansalaisesta voi joskus tuntua, että asiassa ei toimita tarpeeksi vahvasti.

■ Lisääntynyt byrokratia vähentää aikaa kenttätöytä.

täisten virkamiesten työmäärä on vain lisääntynyt.

– Se johtaa siihen, että virkamiehillä on paineita oikoa toimintatapoja ja luopua ei-lakisääteisistä palveluista eli niin sanotusta hieman paremmasta palvelusta. Myös lisääntynyt byrokratia vähentää aikaa kenttätöytä.

Erilaisia tutkimustuloksia ja tulkintoja

Tyypillisiä erimielisyyksiä paikallisen viranhaltijan eli terveystarkastajan kanssa syntyy asumisterveysasioissa silloin, kun asianosaisen mielestä viranomainen on passiivinen ja käsittelee asiaa liian hitaasti.

Aluehallintovirastoon ollaan usein myös yhteydessä siksi, että pidetään viranomaisen tekemiä tutkimuksia puutteellisina, jos ei ole saatu epäiltyjä haittoja esiin.

– On muistettava, että viranomaiset toimivat omalla toimialueellaan, virkavastuulla, ja heitä sitovat hyvän

» » »

Kysymällä ja keskustelemalla vältetään suurin osa erimielisyyksistä.

hallinnon periaatteet, kuten selvittämisvelvollisuus, puolueettomuus ja suhteellisuusperiaate.

Viranomaisen on siten toimittava huolellisesti, asiallisesti ja riittävän perusteellisesti.

– Viranomaisen on katsottava tilannetta aina kaikkien osapuolien näkökulmasta. Siksi voi joskus tuntua siltä, että viranomainen ei toimi niin vahvasti kuin kansalainen haluaisi.

Viranomaisia ohjaavat määräykset siitä, mitä tutkimusmenetelmiä voidaan terveyshaitan arvioimiseksi käyttää.

– Ristiriitoja syntyy, kun epävirallisilla menetelmillä saaduilla tuloksilla tai niiden tulkinnoilla on tehty erilaisia johtopäätöksiä kuin virallisilla menetelmillä. Tämänkaltaisia erimielisyyksiä voidaan välttää varmistamalla etukäteen, että käytetyt asiantuntijat ovat päteviä ja käytetyt tutkimusmenetelmät ovat hyväksytyjä.

Hyvä käytös vie pitkälle

Ylitarkastaja Vesa Pekkolan mielestä erimielisyyksiä terveystarkastajien kanssa voitaisiin ehkäistä myös hyvällä käytöksellä ja luottamuksella.

– Riitely ei edesauta asioiden käsittelyä. Ihmiset menevät puolustusasemiin ja periksi antaminen voi tämän jälkeen olla vaikeaa. Riidellessä asioista tulee enemmän periaatteellisia kuin ongelman ratkaisuun pyrkiviä.

Pekkola muistuttaa myös, että virkamiehien on käyttäytyttävä asiallisesti, eikä asiakassuhteen laatu saa vaikuttaa asian käsittelyyn tai lopputulokseen.

– Yleisesti voidaan sanoa, että kysymällä ja keskustelemalla vältetään suurin osa erimielisyyksistä.

Viranomaisella on velvollisuus antaa tarvittaessa kansalaiselle myös ohjausta ja neuvontaa siitä, miten asian käsittelyssä voidaan edetä. □

Miten toimia, jos syntyy erimielisyys terveystarkastajan kanssa?

1 Jos terveystarkastajan toimiin ollaan tyytymättömiä, on nopein ja tehokkain keino yrittää saada muutosta tilanteeseen olemalla suoraan yhteydessä kyseiseen viranhaltijaan ja tuomalla oma näkökulma esiin.

Tällöin terveystarkastaja saa mahdollisesti uutta tietoa asiasta ja voi tarvittaessa muuttaa näkökulmaansa. Lisäksi hän voi perustella oman näkökulmansa ja antaa neuvoja, miten asiassa voidaan edetä.

2 Jos asiaa ei saada ratkaistua edellä mainitulla tavalla, voi kansalainen olla yhteydessä viranhaltijan esimieheen tai kunnan terveydensuojeluviranomaiseen eli lautakuntaan. Yhteydenotto kannattaa tehdä kirjallisena, koska siitä jää dokumentti ja väärinymmärryksen todennäköisyys on pienempi.

3 Asian niin vaatiessa viranomaisen on tehtävä siitä valituskelpoinen päätös. Jos viranomainen ei toimi näin, asianosainen voi pyytää viranomaista tekemään valituskelpoisen päätöksen.

4 Jos erimielisyys koskee viranhaltijan jo tekemää päätöstä, voidaan siihen hakea muutosta määräajan puitteissa viranomaisena toimivasta lautakunnasta.

5 Jos muutosta halutaan lautakunnan tekemään päätökseen, voi asianosainen valittaa määräajan puitteissa hallinto-oikeuteen. Jos hallinto-oikeus tutkii asian, voi se kokonaan tai osittain hyväksyä tai hylätä valituksen.

Hallinto-oikeus voi myös palauttaa asian takaisin viranomaisen käsittelyyn. Hallinto-oikeus voi siis kumota viranomaisen tekemän päätöksen.

6 Hallinto-oikeuden ratkaisusta voi valittaa eteenpäin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka on niin sanottu ennakkotapaustuomioistuimien. Se ottaa käsittelyyn vain ennakkotapaustuloiset tai hyvin merkitykselliset asiat.

Korkein hallinto-oikeus voi kumota hallinto-oikeuden ratkaisun.

7 Valitusten lisäksi Suomessa voi tehdä kantelun. Sen voi tehdä aluehallintovirastoon, eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille. Kantelu on viranomaistoiminnan jälkikäteistä ja laillisuusvalvontaa, jossa kanteluviranomainen tutkii, onko terveydensuojeluviranomainen noudattanut asian käsittelyssä lakia.

Kanteluviranomainen ei voi muuttaa terveydensuojeluviranomaisen päätöksiä.

Lähde: Etelä-Suomen aluehallintovirasto, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Vesa Pekkola.

Asumisterveysteltauuilla ja toreilla kesällä 2012

Vertaistukea sinne missä apua tarvitsevat ihmiset ovat.

Uutta ja ennen näkemätöntä toimintaa! AsTe ry aloittaa kevään 2012 aikana Asumisterveystelttatoiminnan eri eripuolilla Suomessa. Teltalta saa neuvoja ja ohjeita asumisterveys- ja sisäilmaongelmiin asunnoissa. Tarkoituksena on viedä tietoa sinne missä ihmiset ovat.

Teltalla on paikkakunnasta riippuen eri asiantuntijoita vastaamassa kysymyksiin.

He kertovat ihmisille mistä apua saadaan, ja myös sen, että nämä eivät ole yksin vaikeiden asioidensa kanssa. Pääsääntönä on, että sellaista asiaa ei ole olemassa, jolle ei jotain voisi tehdä tavalla tai toisella.

Telttakiertue käynnistyy

Espoon Mahdollisuuksien torilta lauantaina 12.5.2012 klo 11.00–16.00.

Kesän aikana telttakiertue nähdään mm. kalakukkokaupunki Kuopiossa sekä

Pohjois-Karjalassa, Joensuussa. Elokuussa telttakiertue vierailee vielä kahdella paikkakunnalla.

Vuosittain kierrämme noin viisi paikkakuntaa. Aikataulua voi seurata yhdistyksemme nettisivuilta www.asumisterveysliitto.fi tai soittamalla puh. 044-5518543 Pirjo Halme-Hoffren tai puh. 044-5518551 Terttu Laukkanen.

Toivotamme kaikki lämpimästi tervetulleiksi tutustumaan AsTe ry:n toimintaan ja teltan antiin!

Kalle Kirjalainen

Teemalomat 2012

Teemalomat 2012 –haku aika on alkanut. Lomat järjestetään yhteistyössä Lomakotien Liitto ry:n kanssa.

Lomat on tarkoitettu asumisterveysongelman kohdanneille perheille. Vuoden 2012 teemalomat järjestetään Liikunta-keskus Pajulahdessa. Pajulahti on Nas-tolassa toimiva liikunta- ja vapaa-ajan-keidas.

Lomaohjelma koostuu asiantuntija-luennoista sekä koko perheen liikunnallisesta ohjelmasta. Asiantuntijat luennoivat mm. kosteus- ja homevaurioista, lainsäädännön soveltamisesta, terveydestä sekä velka- ja talousasioista. He antavat konkreettista ja oikeaa tietoa.

Teemalomien haku aika päättyy 30.3.2012.

Lomahakemuksia saa AsTeen toimis-tolta.

Sähköposti: info@asumisterveysliitto.fi tai puhelin (03) 877 5410 / Pirjo Halme-Hoffren.

Lisäinformaatiota nettisivuillamme: www.asumisterveysliitto.fi

Ryhmä	Loma-ajankohta
Ryhmä 1	10.06.–15.06.2012
Ryhmä 2	01.07.–06.07.2012

VOIMAA VERTAISTUESTA

Onko asumisterveys ongelmasi?

VERTAISTUKIRYHMÄT

kokoontuvat Espoossa, Lahdessa, Tampereella, Turussa ja Porissa useita kertoja vuodessa. Vertaistukeen ovat tervetulleita kaikki, joilla on asumisterveysongelmia tai jotka ovat niistä selvinneet.

Kokoontumisajankohdista ilmoitetaan Asteen verkkosivuilla www.asumisterveysliitto.fi. Tervetuloa!

Lisätietoja ja ilmoittautumiset
info@asumisterveysliitto.fi
tai puh. (03) 877 5410

Voit ilmoittautua myös alla olevalla lomakkeella.

ASUMISTERVEYS-LEHTI • PALVELUKORTTI

Muutosilmoitus / jäsenhakemus / ilmoittautuminen

Lomakkeen voit täyttää myös osoitteessa www.asumisterveysliitto.fi

Nimi	
Lähiosoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelin	
Sähköposti	
Uusi osoite	
Päiväys ja allekirjoitus	

Ilmoittautuminen Lahden Turun Tampereen Espoon Porin vertaistukiryhmään.

Palaute:

Asumisterveysliitto AsTe ry, Kaivokatu 5-7, 18100 Heinola • puh. (03) 877 540 • fax (03) 877 5450

Asteen henkilöjäsenmaksu on 20 euroa ja yhteisöjäsenmaksu 100 euroa/vuosi.